תלמוד בבלי · אחרונים · מראית העין · סדר מועד

מראית העין על מגילה

רבי חיים יוסף דוד אזולאי [החיד"א]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מראית העין על מגילה

רבי חיים יוסף דוד אזולאי [החיד"א]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מראית-העין-על-מגילה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב: 4
דף ו. 4
דף י: 4
דף יא. 5
דף יג: 7
דף יד: 8
דף טו: 8
דף טז. 10
דף כח. 11

דף ב:

מנצפך צופים אמרום. רבים שאלו מ"ט אמרו מנצפך ולא אמרו כסדר האותיות. והתוספות כתבו דנקטי הכי לרמוז מן צפך ר"ל מן צופים כמ"ש מנצפך צופים אמרום. והמעיין בספר ערכי הכינויים להרמ"ז ז"ל במערכת מם בסוד מנצפך יתישב לו זה על דרך האמת:

דף ו.

כלן צריכין לך על ידי חלזון. עמ"ש אני הדל בנחל קדומים פרשת תרומה ובקונטרס טוב עין סוף סימן ט' בס"ד:

דף י:

תחת הנעצוץ זה המן וכו'. בכל מאמר זה ארדוף אציי"ג קצת רמזים בס"ד. אפשר הנעצוץ גימטריא המן ירה ע"ה כמו שאמרו רז"ל שהיה סיבה לבטל בנין בית המקדש ואמר הקב"ה אגביהנו ואנקם ממנו וזה רמז המן ירה. יעלה ברו"ש ברוש גימטריא תק"ב ונוסף ו' תק"ב הם חיי אבות שעבדו לה' כל ימיהם כמ"ש ספר חסידים ואות ו' רמז לחיים כמ"ש בזהר הקדוש וזה רמז יעלה ברוש זה מרדכי שבזכות שני חיי האבות נתנו לו חיים וניצול:

א"נ אפשר לרמוז ונקדים מ"ש הרב מהר"י בספר יערות דבש דמ"ש אחשורוש הכסף נתון לך היינו שיתנם לצדקה דכבר ידעו מנבוכדנצר דהצדקה מכפרת ומצלת כמ"ש לו דניאל וחטאך בצדקה פרוק. וז"ש המן למרדכי אתא מלא קמצא דידכו ודחי עשרת אלף ככר והיינו דהצדקה כקרבנות ומשו"ה תמה ואמר אתא מלא קמצא דידכו ודחי עשרת אלפים. ואמר לו מרדכי מה שקנה עבד קנה רבו דכיון שהוא עבדו של מרדכי א"כ כל הצדקה היא נחשבת למרדכי. וזה רמז תחת נעצוץ המן שנתן עשרת אלפים יעלה ברוש זה מרדכי שמה שקנה עבד קנה רבו. וזה רמז יעלה ברוש זה מרדכי שהצדקה נחשבת לו לשמרו ויש לרמוז כי ברוש גימטריא הצדקה למרדכי. תחת הסרפד גימטריא שמ"ד יעלה הדס גימטריא חיים עם הכולל:

ולפי מה שכתב רבינו מהר"א מגרמיזא ז"ל דמהריגת ושתי שהיה הוא משתדל בהריגתה כמ"ש ויאמר ממוכן לא על המלך לבדו וכו' ואמרו רז"ל ממוכן זה המן. עברתו של אחשורוש שמרה נצח ומה שנתלה היה על זה כמ"ש בעניותי בקונטריס רוח חיים דרוש י"ג בס"ד. ולכך הקדים תחת הנעצוץ וכו' כלומר הגם כי מפני מראית העין רואה תסבור

כי תחת הנעצוץ יעלה ברוש שאמר חרבונה הנה העץ וכו' ועל זה אמר אחשורוש תלוהו עליו אינו אמת רק העיקר הוא תחת הסרפד ושתי דהריגת ושתי היתה שמורה עד עקר"ה להמן ואז יעלה הדס זו אסתר שנתעלית בהריגת המן:

והרב עיון יעקב ז"ל כתב משם הרב זרע בירך שני פרשת תצוה משם רבינו האר"י ז"ל כי חלבנה גימטריא המן שהוא השפל בסמני הקטרת ומר דרור הוא הראש בסמני הקטרת עכ"ד ואפשר דאסתר על שם אסתהר כמ"ש בשמעתין ופירש"י ז"ל ירח. וזה רמז חלבנה כשתגרע ותסיר חטא (חית) מחלבנה ישאר לבנה. והיינו דע"י חטא בא המן וכששבו ישראל בתענית ובכיה ונתכפר החטא. אז הוסר חי"ת חלבנה שנהרג המן ואז נשאר לבנה שתתעלה לבנה רמז לאסתר אסתהר שהוא ירח. א"נ כשתסיר החטא שהיו אומרים שיש להם מודעא על התורה והיינו על תורה שבע"פ כמ"ש בתנחומא אז יוסר חטא חי"ת חלבנה ויתלה המן וישאר לבנה רמז מ' תורה שבע"פ ותתעלה אסתר אחוזה בשכינה וכן תמצא אסתר תרע"א כמילוי אדני בהסיר יוד השרש כמ"ש גורי האר"י ז"ל. גם אסתהר אסתר ה' שהיא ברמז השכינה:

א"נ תחת הסרפד זו ושתי שהיתה הרע רע של אסתר כמ"ש האר"י ז"ל. יעלה הדס גימטריא חיים עם הכולל זו אסתר הטוב שבטוב. וגם הדסה גימטריא דע שהיתה אומרת למרדכי דע שלא נטמאתי שאני מפרדת הרע שבטוב ואני טהורה. והדסה גימטריא החיים הטוב שבטוב ודוק:

והיה לה' לשם זו מקרא מגילה. אפשר במה שכתב הרב מהר"י ביערות דבש במ"ש אילת השחר סוף הלילה וכן מגילה סוף הנסים דעד אסתר לא היו מאמינים בהשגחה ולכך הקב"ה היה עושה נסים נפלאים שיכירו ואחר זה חוזרים לקלקולם עד ענין המן כי עין בעין ראו השתלשלות הנסים והשגחה בפרט וכלל וחזרו וקבלו התורה ואין צריך עוד לנסים מופלאים ועד הזמן ההוא היו בחשך ואז היה סוף הלילה זהת"ד ובקצור גדול. וז"ש והיה לה' לשם שהוא משגיח בכל זו מקרא מגילה. ולאות עולם לא יכרת אלו ימי הפורים שהם סוף כל הנסים. לא יכרת שבכל שנה מאירים הארות של פורים כמו אותה שנה כמ"ש רבינו האר"י ז"ל:

דף יא.

רבי חנינא בר פפא פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא הרכבת אנוש לראשנו באנו באש בימי נ"נ ובמים בימי פרעה ותוציאנו לרויה בימי המן. אפשר לומר דחטאו דהשתחוו לצלם בימי נ"נ וזה נמשל מפסל מיכה שעבר בים. גם ידוע מה שפירשו

המפרשים בקום עלינו אדם ואמרו רז"ל אדם ולא מלך שאילו ח"ו היה מלך לא היתה תקומה ח"ו וז"ש הרכבת אנוש ולא מלך וחטאנו כי באנו באש בימי נ"נ כלומר חנניא מישאל ועזריה דוקא מסרו עצמם והשאר חטאו והשתחוו והקדים נ"נ כי חטאו רובם. ונמשך מפסל מיכה בים. ותוציאנו לרויה דאסתר עשתה שישתכר המן כמשז"ל וביאר הרשב"א הלוי ז"ל בספר הנחמד מנות הלוי דלכן אשתקיל מילוליה ולא היה יכול להשיב כשנפל על המטה וא"ל אחשורוש הגם לכבוש את המלכה ושתק מחמת שכרות ונראה כאלו הודה וז"ש ותוציאנו לרויה דשכרות המן היתה ישועתנו א"נ במ"ש הרב מהר"י ביערות דבש דהיינו צריכים להתפלל והיינו שכורים מחמת הצרה ושכור פטור מלהתפלל כמ"ש בעירובין זהת"ד. וז"ש ותוציאנו לרויה. מסיבת השכרות שאנו פטורים מלהתפלל ויתישב זה יותר במ"ש הגאון מהר"ר נפתלי ז"ל בסמיכת חכמים משם מז"ה ז"ל בההיא דעירובין בכונת מ"ש שם בש"ס דכיון דשכור פטור להתפלל ניצול מכל דין כמ"ש במ"א באורך בס"ד. ויש להוסיף דמה"ט תהיה הגאולה ב"ב שאנו שכורים ולעורר הרחמים שכשם דברוב רחמיו הצילנו מהמן בטענת השכרות כן רחם עלינו לגואלנו גאולה שלימה בב"א:

ואפשר לרמוז הרכבת אנוש אותיות שונא הוא עמלק. באנו באש בימי נ"נ בגלותנו וניצולנו שנמלטו חנניא מישאל ועזריה וזה הרשע אמר ישן הוא אלהיהם של אלו. ואוחז מעשה אבותיו הרשעים בידו דעמלק שמע קריעת ים סוף ועם כל זה בא עלינו וז"ש ובמים בימי פרעה ולא ירא אלהים. ותוציאנו לרויה במשתה אסתר שם נפל שדוד. א"נ כי מרדכי אמו מיהודה ואביו מבנימין כמ"ש בסוגיין איש יהודי דאתי מיהודה אמו מיהודה ואביו מבנימין ובזכות מרדכי ניצולנו. וז"ש הרכבת אנוש פחות עבד למרדכי. ויש למרדכי זכות אב ואם באנו באש בימי נ"נ שמסרו עצמן חמ"ו דאתו מיהודה. ובמים בימי פרעה שקפץ בנימין לים תחילה וכמשז"ל ולכן ותוציאנו לרויה בימי המן:

ולפי רז"ל שדרשו פסוק זה על נס המן אפשר לרמוז בפסוק הרכבת אנוש בגימטריא המן כעמלק עם ב' כוללים. לראשנו על מרדכי בשמים ראש והוא ראש ישראל. באנו באש תורה שבע"פ. ובמים תורה שבכתב. כי תורה שבע"פ נגד מ' דינא דמלכותא ותורה שבכתב נגד שם הויה חסד נמשלה למים. ועי"ז ותוציאנו לרויה לעשות משתה ושמחה על הנסים ועל הנפלאות:

דף יג:

אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהם לשקליו והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים. צריך להבין דהמן נתן השקלים לאחשורוש. ואחשורוש נתנם לו ומה צורך להקדים שקלי ישראל. ועם שיש לישב בנקל דישראל ח"ו היו חייבים ונגזר עליהם גזרה ח"ו והקדים השקלים ובזה ינצלו מאותה הגזרה אשר הזכיר המן שקלים דשקלי הקדש שנתנו ויתנו ישראל בו בפרק ביטלו הגזרה בכח השקלים. ובזה יבא על נכון מה שכתב רבינו מהר"ר אלעזר מגרמיזא ז"ל בעל הרקח בפירושו כ"י בשם רז"ל שראה משה תליית ראש וז"ש כי תשא את ראש וכו' וסבר שהוא מרדכי ותשש כחו ושכח הוי"ן וא"ל הקב"ה התליה להמן הוי"ן ואת פרשנדתא וכו' ויזתא. מבן עשרים שנה ומעלה ס"ת המן ור"ת עשו לפי שנאמר וישטום עשו וישטום בגימטריא לעמלק צוה עכ"ד ויתישב הדבר שהיתה גזרה ח"ו על ישראל וציוה השקלים לבטל הגזרה ואני הדל אמרתי רמזים פרשת כי תשא בענין כמו שכתבתי אני בעניי בחומת אנ"ך בס"ד:

וכל זה לפי הפשט אכן הרב מהר"י ז"ל ביערות דבש פירש דמ"ש לו אחשורוש הכסף נתון לך היינו שיתנם לצדקה שכבר ידעו מנ"נ שנתינת הצדקה מועלת ומצלת וכמו שכתבתי לעיל בשמו. ולזה לבטל הצדקה שעשה המן הקדים הקב"ה השקלים. ולפי שהיתה גזרה ח"ו סבר משה דח"ו התליה למרדכי וא"ל הקב"ה התליה להמן כי הצדקה שעשה נחשבת למרדכי דאמרו רז"ל דאפילו נפל לו סלע ומצאו עני יש לו זכות וה"ה הצדקה שעשה המן הזכות הוא למרדכי דמה שקנה עבד קנה רבו כמ"ש לו מרדכי וא"כ ניצול מרדכי והתליה להמן ולישראל אני מצוה השקלים ויבטלו הגזרה ולא יועיל להמן שום דבר הגם שהוא נתנם מיהא. וכתב הרב עיון יעקב ז"ל בשם ילקוט ראובני דעשו לקח בת ישמעאל והם שור וחמור כלאים ויצא עמלק כלב וזהו לא תשכח כי שכח ר"ת שור כלב חמור ובזה פירש הרב משמיעין על השקלים ועל הכלאים משמיעין על השקלים למחות עמלק שהוא כלאים עכ"ד ולפי דבריו אפשר לרמוז כי שקלים גימטריא ביטול המן שכ"ח:

אמנם דברי הרב קשים דעמלק מאליפז ואמו עדה ואינה בשמת. אך תמנע ממזרת והיא בתו של אליפז כמשז"ל ואם כן עמלק ממזר. ולפ"ז נאמר כי שקלים גימטריא "זה מבטל המן הממזר" ועלה על לבי לישב קצת דברי הרב דמ"ש עשו לקח בת ישמעאל אינו ר"ל דמשם בא עמלק רק דנתחברו שור וחמור וכח זה נמשך לבנו אליפז ומשם לעמלק

והוא דוחק הרבה גם ראיתי בספר עמק המלך דמשם הביאו בילקוט ראובני פרשת תצא וראיתי דשם בעמק המלך דף י"ז הלשון הוא מוטעה ע"ש ודוק:

דף יד:

תרתי נשי יהירן סניין שמייהו וכו'. יש להבין דאפילו בגנות בהמה לא דיבר הכתוב ללמד דעה ומה הלשון אומרת על נשי דזכיין ואינהו דמיין לנביאי דאינון דכיין ולפום ריהטא יקשה מפני מה הויין הני מילי דמיגליין. ואפשר במאי דאמור רבנן דה' עשה שתהיה וסת לאשה שיהיה בין עיניה דזה נמשך מרישתנהו דנשי חוה ולא תחטיא לבעלה. ועל פי זה אפשר דהני נשי להיותן נשים יקרות וחשובות ה' שם שמות אשר יקראו אותן בשמות אלו כדי שיתעוררו בשמות שיש להן ולא יתגאו ולכן לא אירע לדבורה אלא זימנא חדא ופרסמה הכתוב. וז"ש תרתי נשי יהירן בתכונתן לפי צורתן וטבען. וסניין שמייהו שיזכרו ולא יתגאו. ואמטו להכי בא זמנא דאיתרע מילתא לדבורה זאת אומרת עורי עורי דבורה הזכירה שמה להכנע משום השם דיש לה וחזרה לה הנבואה:

דף טו:

לשאר עמו למשים עצמו כשיריים ולרוח משפט זה הדן את יצרו וליושב על המשפט זה הדן דין אמת לאמיתו ולגבורה זה המתגבר על יצרו משיבי מלחמה שנושאין ונותנין במלחמתה של תורה השער שמשכימין ומעריבין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. אפשר לרמוז לשאר עמו למשים עצמו כשיריים דטבעו קשה והוא מכניעו להשפיל עצמו וז"ש למשים עצמו שהוא מכניע עצמו וזהו שבח כמ"ש הרמב"ם ז"ל שזה יותר חשוב מאדם שטבעו ותכונתו מעצמותו טובים. ובזה ולרוח משפט שדן את יצרו דמי שהוא עניו אין סט"א שולטת בו כמ"ש גורי האר"י ז"ל וא"כ דן את יצרו ומכיר בעצות ומרמות היצר ונמלט ממנו דאינו שולט בו א"נ דעל ידי התורה הוא ניצול מיצה"ר כמשז"ל אמר הקב"ה בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תבלין והתורה הוא חלק הרוח וז"ש ולרוח משפט כי בתורה שהוא ברוח דן את יצרו שהתורה עוזרתו להגן עליו. וליושב על המשפט זה הדן וכו' דעל ידי הענוה זוכה לכוין אל האמת כמ"ש פ"ק דעירובין דהלכה כבית הלל שנוחין ועלובין וכו' וכתבנו בעניותנו דתורה שבע"פ היא נגד השכינה ותורה לשמה היא להמשיך ללאה שהוא ענוה כמ"ש רבינו האר"י ז"ל אם כן בית הלל שמכוונים ליחד קב"ה ושכינתיה בעוסקם בהלכה ה' כלה ובדיק בשמיהו בית הל"ל גימטריא אדני בית

רומז לשכינה והם ענוים וממשיכים ללאה לזה מכוונים האמת בהלכה מכוונים פב"פ האמת ת"ת הלכה מ'. ובזה רמזתי אני בעניי פסוק על דבר אמת וענוה צדק ותורך נוראות ימינך על דבר יחיד כמו ראוה מדברת אמ"ת ת"ת וענוה לאה צדק מ' ואמר וענוה צדק בסוד עקב ענוה וכו' כמ"ש רבינו האר"י ז"ל א"כ אתי שפיר לשאר עמו דמשים עצמו כשיריים ויש לו ענוה א"כ יושב על המשפט שדן דין אמת. ולגבורה זה המתגבר על יצרו דהעניו אינו שולט בו סט"א כמדובר. משיבי מלחמה שנושאין ונותנין במלחמתה של תורה ורמז משיבי שהם חוזרים ומהרהרים בתורה כמ"ש התוספות פ"ג בסוטה דסתם ת"ח מהרהר בתורה השערה בתי כנסיות שהוא מקום השראת שכינה ומשכימין ומעריבין לחבר מדת יום בלילה ומדת לילה ביום:

ועוד אפשר לרמוז לשאר עמו שמשים עצמו כשיריים דמי שהוא עניו הוא מרכבה לשכינה דהוא שם אלהים ושם אלהים דיודין גימטריא ש' רומז ש' דתיבת שאר אלף רומז לאלהים במילוי אלפין ר' רומז אלהים במילוי ההי"ן גימטריא ר' והעניו מרכבה לשכינה ורמוז אלהים בג' מילויים בתיבת שאר. גם רמז שהוא חושב תדיר שתקות אנוש רמה ר"ת שא"ר. ואפשר דעיקר מה שזכו אבות העולם היה בעבור הענוה ולכן זכו לעבוד ה' תק"ב שנים כמנין שאר עם הכולל. ובמקום שהמון העם בלכתם ילכו אחר הגשמיות והגופניות בשר ודם. שם נתעלו לעבוד הכל ברוחניות בש"ר תקב שנים שחיו כמנין בשר הכל בקדושה שלמות רוחניות ר"ת בשר. ונמשך להם שפע מן' שערי בינה ותקנו בשר ודם בש"ר הוא אשר עם הכולל הרומז לאימא והוא בשר עם הכולל ודם גימטריא ן' שנשפע להם מן' ש"ב. וזו מעלת האבות שתקנו בשר ודם ברוחניות. וזה רמז לשאר דהעניו אם תהיה ענוה כתקנה יומשך לו שפע מבינה שהיא רומזת אשר אותיות שאר: ובזה אתי שפיר מ"ש רז"ל עתיד הקב"ה לתת עטרה בכל צדיק יכול לכל ת"ל לשאר עמו למשים עצמו כשיריים דכיון דזכה לענוה כמ"ש לשאר עמו משאר זכה ראש אותיות שאר ויעט"ר לו ה' עטרה בראש והיינו דקאמר בזהר הקדוש פתח רב מתיבתא מאן דאיהו זעיר איהו רב דמי שמשים עצמו כשיריים שאר עמו שאר נעשה ראש. ומאן דאיהו רב דעושה עצמו ראש. יהיה שאר שיריים. ומסכים לזה מ"ש דהעניו זוכה שהלכה כמותו כאלו היה ראש שחייבים לקבל דבריו ואפשר לתת רמז מ"ש רז"ל דהעניו מרכבה לשכינה דאותיות שאר אחריהן אותיות שבת שרומז לשכינה ודו"ק:

דף טז.

הכין לו תנא לו הכין. פירשתי במ"ש רז"ל במדרש שמדד עצמו על העץ וא"כ הרי העץ מוכן לכלבים הוא ובניו. א"נ דבשטר שנמכר למרדכי הובא בתוספתא הביאה הרב עיר וקדיש הרשב"א הלוי ז"ל בספר מנות הלוי כתב יתנסח אע מן ביתיה וזקיף יתמחי עלוהי אם לא ישרת למרדכי. ונמצא דמקדם קדמתה זה שנים כבר הכין לעצמו התליה שיתלה על עץ. וז"ש תנא לו הכין דמקודם לו הכין בתנאי שהתנה על עצמו. וזהו שהקדים תנא לו הכין ואינו כפשט הכתוב דעתה הכין העץ דקודם לכן זה שנים לו הכין:

אקני בה בושתי וקטלה השתא איקני בדידי ומבעי למקטלי. מבואר כאן דושתי הרשעה נהרגה וכן מבואר בתרגום שני ובכמה דוכתי. ואני תמיה על הרב עיון יעקב ז"ל בפרקין לעיל על דף י"ג ד"ה הכסף נתון לך שכתב דלא מצינו שהרגו ושתי ולקחה המן לשפחתו וז"ש אסתר אלו לעבדים ולשפחות נמכרנו שכבר עשה כן לושתי זהת"ד ע"ש ותימה על הרב ז"ל שכתב דלא מצינו שהרגו ושתי וחידש הרב ז"ל דלקחה המן לשפחתו וז"ש אסתר ואלו לעבדים ולשפחות וכו' והם דברים תמוהים והרי הש"ס הכא קרי בחיל שאמרה אסתר אקני בה בושתי וקטלה וכן הוא בתרגום שני ורבינו מהר"א מגרמיזא ז"ל בפירושו כ"י כתב מרז"ל שציוה לתלותה:

והמפרשים כתבו דעברתו של אחשורוש על המן שהרג ושתי שמרה נצח והיה ממתין לבא עתו להנקם ממנו. ולפי דבריהם רוח לבשה את אסתר לומר לאחשורוש כדברים האלה אקני בושתי וקטלה לעורר כעסו ורוגזו על המן כי רבת שבעה לה נפשו על זה:

וחמת המלך שככה שתי שכיכות הללו למה אחת של מלכו של עולם ואחת של אחשורוש ואמרי לה אחת של ושתי ואחת של אסתר. לפי דברי המפרשים דשומא היתה בלב אחשורוש ואש תוקד בקרבו על המן שהיה סיבה להריגת ושתי והיה משתאה מחריש עד כי יבא יומו רוח הקדש נזרקה בפי אסתר המלכה לומר כדברים האלה ומצאה חן בעיניו. ונתגדל איבת המן. ויבא על נכון וחמת המלך שככה על ושתי ואסתר:

ואפשר לרמוז בפסוק ונקדים מ"ש רז"ל דמשה רבינו התפלל לבטל הגזירה גם אמרו רז"ל דדוד הע"ה התפלל על זה. ונתבטלה הגזרה ונשארו ישראל ויבא משיח בן דוד ותהיה גאולה שלימה. וזה רמז וחמת המלך שככה פירוש חמת המלך מלכו של עולם שככ"ה בזכות משה גימטריא שככ"ה וס"ת חמת המלך שככה גימטריא משיח בן דוד ור"ת גימטריא שדי עם הכולל. והנה משה בן עמרם ס"ת המן דבזכותו ותפלתו ניצולנו מהמן ור"ת גימטריא הויה אלהים ועוד יש לרמוז דר"ת משה בן עמרם הוא מן באר עננים דהמן בזכות משה כס"ת משה בן עמרם ור"ת מן באר עננים דאחר מיתת מרים ואהרן

היו שלשתן בזכות משה. עוד יש לרמוז וחמת המלך דר"ת ו"ה שיהיה שמו שלם כשיבא משיח בן דוד שהוא גימטריא ס"ת וחמת המלך שככ"ה שאז ימחה זכר עמלק ולגמרי חמת המלך שככה:

דף כח.

ולא ברכתי לפני כהן. אסיקנא בשוין והקשו התוספות מאי רבותא הכתיב וקדשתו ותירצו דשוין לאו דוקא. והר"ן ז"ל בפירושו להרי"ף ז"ל ס"פ הקורא עומד עמ"ש ליטול מנה יפה ראשון כתב פירש רש"י ז"ל ישראל החולק עם כהן ואף על גב דוקדשתו בכהן גדול כתיב מיניה ילפינן וכו' עיין שם באורך. והקשה הבן יקיר לי הרב הכולל כמהר"ר רפאל ישעיה נר"ו דקרא דוקדשתו בכהן הדיוט מיירי דבתר הכי כתיב והכהן הגדול מאחיו. והרי הש"ס בגיטין ונדרים אקרא דוקדשתו קאי ודריש להקדים כהן לישראל לכל דבר וכתיב בתר אשה זונה וחללה דקאי בהדיוט והדר כתיב והכהן הגדול מאחיו וכו'. ואיברא דלפום ריהטא נראית קושיא חזקה:

ואולם בעבור זאת לא אכחד דנראה דיש לישב דרש"י ז"ל בנדרים דף ס"ב פירש וליטול מנה ראשון כשחולק לחם הפנים עם אחיו הכהנים. ומזה נראה דמפרש וקדשתו על כהן גדול וקשה דהוא ז"ל גופיה בגיטין דף נ"ט פירש כשחולק כהן עם ישראל והביאו הר"ן ז"ל שם:

והנה הרב נחלת יעקב ז"ל פרשת אמור כתב דמלשון רש"י ז"ל בנדרים מוכח דמפרש קרא דוקדשתו בכהן גדול וכן תרגם יונתן בן עוזיאל ותקדישיניה לכהנא דקדושים יהיו להדיוטות, וקדשתו לכהן גדול ע"ש:

ומאי דפשיטא ליה להרב ז"ל דזה תרגום יונתן בן עוזיאל מהש"ס ריש מכילתין מוכח דיונתן בן עוזיאל לא תרגם אלא נביאים וכן כתב במוסף הערוך ובמקום אחר הוכחתי"ו בשב"ט אנשים בכמה הוכחות דאינו תרגום יונתן. אבל הוא תרגום מזמן התנאים וי"א שהוא תרגום ירושלמי ואיכא תרי נסחי וכן כתב הרב הגדול מהר"ר יעקב חאגי"ז ז"ל בספר קרבן מנחה סימן נ"ד ובהלכות קטנות ח"ב סימן ק"ע ולכל הדברות אינו תרגום יונתן בן עוזיאל כמו שכתבתי אני בעניי באורך במקומו בס"ד:

אתאן לדידן דמה שהוכיח הרב מהתרגום הזה שתרגם ותקדישיני' לכהנא אינה ראיה דוקדשתו לשון יחיד ומשום הכי תרגם ותקדישיניה לכהנא ואה"נ דכונתו לכהן הדיוט. ועוד יש לדקדק בדברי הרב ז"ל אמרתי לא אעלה ארוכ"ה ולא ע"ט האסף:

והשתא לישב לרש"י ז"ל אפשר דרש"י ז"ל סבר דוקדשתו לכהן גדול כתיב ועיקר קרא

בא על חילוק לחם הפנים שחולק עם אחיו אלא דמיניה יליף לכל כהן עם ישראל והיינו מאי דפירש בנדרים אם בא לחלוק כהן עם ישראל. וזה כונת הר"ן ז"ל דאמר מר וקדשתו בכהן גדול כתיב אלא דמיניה ילפינן להדיוט עם ישראל:

והריב"ש ז"ל בתשובה סימן ר"ד כתב בפשיטות כפשט הש"ס דנפיק מוקדשתו והוא דאוריתא. ולא הזכיר דברי רבו הר"ן ז"ל דוקדשתו בכ"ג כתיב ועוד היה לי הצעיר להאריך ודוק כי קצרתי והוא ברחמיו יאריך ימינו ושנותינו ונזכה לעבוד עבודת הקדש ולעסוק בתורה תורת **חיים**: